

Земляк Василь Сидорович

Життя та творчість

(1923—1977)

Справжнє ім'я — Вацлав Вацик.

Василь Земляк народився 23 квітня 1923 р. в селі Конюшівці на Вінниччині в селянській родині. По батьковій лінії рід його походить із Чехії, звідки в 1874 р. в Україну переселився прадід майбутнього письменника. Згодом Василь Земляк згадував своє дитинство: "... виріс і жив серед чехів, знаю їхню мову, звичаї, культуру... Я люблю Україну, вважаю себе споконвічним українцем, але ніколи не забуваю про чехів, і коли приїжджаю в рідне село, то почуваюсь майже правовірним чехом. До речі, я закінчив з відзнакою чеську семирічну, хоча до п'ятого класу (ми жили тоді в українському селі) по-чеськи не вмів розмовляти". Навчаючись у школі Василь дуже любив читати, тоді ж написав перші свої вірші, п'єси, оповідання. Закінчивши середню школу, він вступив до Харківського авіаційного училища, мріючи стати льотчиком. Але війна перервала навчання: вісімнадцятирічний юнак потрапив на фронт. Дуже скоро Василь став командиром партизанського взводу, а згодом кінного загону імені О. Суворова. Побачене й пережите пізніше він використав у своїх творах "Гнівний Стратіон", "Підполковник Шиманський", кіносценарії "Олесь Чоботар", багатьох оповіданнях. Після війни він навчався на заочному відділі Житомирського сільськогосподарського інституту (1949—1953), працював у газеті, на кіностудії імені О.Довженка. У спогадах про Василя Земляка, неодмінно підкреслюється його тонкий артистизм, делікатність, замріяність і рідкісна душевна щирість, любов до природи. Улюбленою твариною письменника був кінь, якого він вважав справжнім витвором природи і уособленням вірності людині. Мабуть, саме тому в його творах ця тварина описана з найбільшою теплотою. Помер Василь Земляк холодного березневого дня 1977 р., не встигнувши здійснити свої численні творчі задуми.

Ім'я письменника привернуло увагу громадськості після появи друком двох його повістей — "Рідна сторона" (1956) та "Кам'яний брід" (1957), які він присвятив темі українського повоєнного села. До літературної спадщини Земляка також відносимо повісті "Гнівний Стратіон" (1960), "Підполковник Шиманський" (1966), роман-дилогію "Лебедина зграя" (1971) і "Зелені млини" (1976), трагедію "Президент" (1974—1976), кіносценарії "Олесь Чоботар", "Новели Красного дому", "Останній патрон". Писав він також оповідання, нариси та літературно-критичні статті.

В оповіданні "Тихоня" розповідається про хлопчика Толю, який приїхав влітку погостювати в бабусі. Але хлопця не приваблювало провести канікули, лежачи голічерева десь на березі річки чи в садку під яблунею. Він хотів працювати разом з усіма, та тендітна міська дитина не справляла враження гарного робітника, тому він чув від, оточуючих прохання "не вештатись під ногами". І тільки старий Маковей запропонував Толі попрацювати в парі з конячкою Тихонею — відтягувати соломку до

скирти. Хлопчик ніяк не міг зрозуміти, чому дівчата підсміювались з нього і Тихоні, вважаючи конячину "неробою". Випадок допоміг хлопцеві зрозуміти, що причина неробства і "складного норову" коня полягала в тому, що про Тихоню ніхто не дбав, іноді навіть просто забуваючи її напоїти. З того часу Толя взяв на себе обов'язки піклуватись про Тихоню, і кінь жодного разу його не підвів. А коли літо скінчилось і хлопцеві треба було повертатись додому, то Толя не повірив своїм очам: Тихоня прийшла на перон, щоб провести свого маленького друга.

Своїм твором Василь Земляк хотів сказати, що доброта, людяність у ставленні до оточуючих може творити справжні чудеса, що виявляти турботу необхідно не тільки до іншої людини, але й до природи, яку ми просто зобов'язані оберігати.